Lettojärvi
12.10.2023

Eduskunnan talousvaliokunnalle
Viite: Asiantuntijapyyntö HE 21/2023 vp

Hallituksen esitys laeiksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

Yleisesti esityksestä

ET ymmärtää lain muutoksen tarpeen YVA-direktiivin täytäntöönpanon täsmentämiksi. Yleisesti esityksellä on kuitenkin kielteisiä vaikutuksia vihreän siirtymän investointeihin liittyvien sähkölinjojen ja siirtoputkien toteuttamiselle.

ET näkee esityksen merkittävimmäksi muutokseksi käyttö- tai hallintaoikeuden muodostamista koskevan lunastusluvan muuttumisen hankelupamaiseksi luvaksi YVA-menettelyä edellyttävien hankkeiden osalta. Jatkossa lunastusluvassa hyväksytään hankkeen toteuttamistapa, johtoreitin valinta ja ympäristöllinen hyväksyttävyys. Hankeluvassa voidaan antaa tarvittavat lupamääräykset hankkeen toteuttamiseksi ja vaikutusten tarkkailemiseksi ympäristöllisestä näkökulmasta. Myös lupamääräysten noudattamisen valvonnasta säädettäisiin.

Esityksen vaikutukset

Koska ehdotuksessa lisätään lunastusluvan myöntämisen edellytyksiin ympäristöllisiä näkökohtia, tulee hakijan ja lunastuslupahakemusta käsittelevän viranomaisen sekä hakemukseen lausuntoja antavien viranomaisten työmäärä väistämättä lisääntymään. ET näkee todennäköisenä sen, että lupahakemusten käsittely monimutkaistuu ja käsittelyajat pidentyvät.

Kun ympäristöasioiden merkitys luvissa kasvaa, on uhkana, että luvista valitetaan entistä useammin ympäristölisillä perusteilla. Valituksen todelliset syyt voivat kuitenkin liittyä sähkölinjan tai siirtoputken yleiseen vastustamiseen tai esim. energiantuotantohankkeeseen, jota varten energiainfra rakennetaan. Huomion arvoista on, että valitusoikeus on nykyisessä lainsäädännössä kohdistettu hankealueeseen, kun nyt se laajennetaan ”alueelle, jonne hanke sijoittuu tai jonne sen vaikutuksen ulottuvat”.

Esityksessä ei ole rajattu ympäristövaikutuksia, joita luvassa tarkastellaan. Sinällään tämä on ymmärrettävää YVA-lainsäädännön kattavuuden näkökulmasta, mutta rajaamattomuus mahdollistaa valituksen kohdistamisen erityyppisiin vaikutuksiin laajasti. Esityksessä ei myöskään ole kynnystä hyväksyttäville haitoille lukuunottamatta yleisiä lunastamisen edellytyksiä. Esityksen perustelujen mukaan esitys lisäisi oikeusvarmuutta muutoksenhakuvaiheessa. Edellä esitetyillä perusteilla ET ei täysin yhdy esityksen arviointiin tältä osin.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Koska lunastuslupaa haetaan tyypillisesti vasta hankkeen loppuvaiheessa, valitukset lunastusluvasta viivästyttäisivät hankkeiden toteutusaikataulua.

Ehdotus esityksen parantamiseksi:

Hallitusohjelma painottaa luvituksen sujuvoittamista ja erityisesti investointihankkeisiin kohdistuvien valitusten vähentämistä. Tästä näkökulmasta esitys toimii ohjelman tavoitteita vastaan. ET esittääkin esityksen muuttamista tarkkarajaisemmaksi siten, että esitys lisäisi hakijan oikeusvarmuutta ja samalla huomioisi tarpeen YVA-direktiiviin täytäntöönpanon täsmentämiseen:

Käsiteltävät hankkeet ovat läpikäyneet mittavan ympäristövaikutusten arvioinnin kuulemismenettelyineen. Lunastusluvan käsittelyssä on käytettävissä ELY-keskuksen YVA-menettelyssä tekemä perusteltu päätelmä. Esityksessä tulisi painottaa lupaharkinnan ja lupamääräysten kohdistamista ainoastaan perustellussa päätelmässä todettuihin näkökulmiin. ET näkee myös välttämättömänä painottaa sitä, että haitallisten vaikutusten aiheutumista ei aina ole mahdollista kokonaisuudessaan välttää, ja kun perusteltu päätelmä on huomioonotettu, ei luvan myöntämiselle ole lähtökohtaisesti ympäristöllistä estettä.

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY

Heidi Lettojärvi